

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravništvo
»Zarje«
v Ljubljani,
Dalmatinova ulica številka 3.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamezna številka stane 1 Din

Narcčina po pošti z dostavljanjem na dom 4 Din mesečno. Za Nemčijo 5 Din., za drugo inozemstvo in Ameriko 6 Din.

Reklamacije so poštnine proste.

== Oglasi po dogovoru. ==

Proletarci vseh dežel, združite se!

V Ljubljani, v soboto 28. oktobra 1922.

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

Ljubljanskemu delovnemu ljudstvu!

Ljubljanska občina je skozi celo človeško dobo bila v rokah liberalne buržoazije. Ljubljansko delovno ljudstvo je bilo obsojeno prenašati komando kapitalističnih magnatov, ki se ljudstva in njegovih socialnih in gospodarskih potreb niso spomnili nikoli drugače, razen ob volitvah. Z zmago splošne, enake in proporcionalne volilne pravice pa je bila pri zadnjih občinskih volitvah stranka kapitalistov potisnjena v manjšino. Liberalna stranka, ki je po prevratu prebarvala svojo firmo, v demokratično stranko, je s tem izgubila svojo zadnjo večjo trdnjavo. Zato je začela obupen boj za svoj obstoj.

Protiustavni zakon o zaščiti države, ki je uzakonil nasilje in samovoljnost proti delovnemu ljudstvu v mestih in vaseh ter oropal Komunistično stranko vseh mandatov in ji vzel pravico zastopati v njenih vrstah organizirani proletarijat, je prvi pomagal ljubljanski buržoaziji, da oslabi pozicijo opozicionalnih strank v občinskem svetu. Vlada je razveljavila od ljudstva izvoljenim komunističnim občinskim odbornikom mandate in jih vrgla na cesto. Vendar se ostale opozicionalne stranke niso prestrašile vladnega terorja, temveč so prevzele občino v roke in začele uveljavljati program dela, ki je bilo v korist širokih množic ljubljanskega delovnega ljudstva, je pa križalo interese kapitala, zastopana po demokratični stranki.

Ker vlada ni mogla ukloniti občinskega sveta, da postane pohlevno orodje v rokah vladajočega kapitalističnega razreda, je izvršila novo nasilje z razpustom občinskega sveta. Da si zagotovi izgubljeno nadoblast nad delovnim ljudstvom Ljubljane, je izposlovala demokratična stranka iz Beograda tako spremembo volilnega reda, ki daje relativni večini dve tretjini vseh mandatov v občinskem svetu. Ljubljanska buržoazija upa, da se s pomočjo te postave zopet vrne v izgubljeni raj na ljubljanskem rotovžu. Da se ji ta na-

kana bolj gotovo posreči, se je navidez razcepila v dva tabora in v enega teh taborjev povabila vihravo in nepreračunljivo vodstvo narodnih socialcev, ki so se prijaznemu vabilu bivših ljubljanskih magnatov odzvali na ta način, da so uskočili iz koalicije opozicionalnih strank naravnost v naročje one kapitalistične klike, zoper katero se bori delovno ljudstvo že desetletja in ki so jo nestalni in breznačelni voditelji narodnih socialcev pomagali podirati v zadnjem občinskem svetu. Odločili so se, da gredo rajši z upravnimi svetniki onih bank, ki so interesirane na milijonih „Mestne hranilnice“, kakor da bi šli z onimi, ki so bili radi interesov teh bank razpuščeni. Spričo takega položaja mora delovno ljudstvo poseči po samopomoči.

Delovno ljudstvo v Sloveniji in v celi Jugoslaviji se danes bori za najosnovnejše politične, gospodarske in socialne pravice. Bančni in trgovski kapital pod vodstvom srbske buržoazije, ki v svoji brezmejni pohlepnosti in v svojem velesrbskem centralizmu in imperializmu izvaja najhujši teror nad lastnim srbskim ljudstvom ravno tako kakor tudi nad vsemi drugimi narodi v državi, vrši najbrezobzirnejšo eksploatacijo nad delovnimi množicami, ker hoče na njegova ramena zvaliti celo breme svetovne vojne. Zato je vladajoča buržoazija odpravila najelementarnejše politične pravice zborovanja in združevanja za vse državljane, da onemogoči močno organizacijo proletarijata, zato tepta pravico samoodločbe narodov, zato se upira tudi zahtevani zakonodajni avtonomiji slovenskega ljudstva in gazi občinsko samoupravo.

Edina pot iz tega težkega stanja je

enotna fronta delovnega ljudstva

za posamezne konkretne cilje, ki jih je doseči na političnem, gospodar-

skem in socialnem polju v skupnem boju proti obstoječi reakciji in eksploataciji.

Bližajoče občinske volitve kličejo na plan ljubljansko delovno ljudstvo, da ustvari enotno fronto na podlagi enotnega komunalnega programa in enotnega boja za izvedbo tega programa. Tak skupni nastop vsega delovnega ljudstva bo

onemogočil vrnitev kapitalistične politike na ljubljanski magistrat.

Zato so se zaupniki najmočnejših skupin ljubljanskega delovnega ljudstva odločili za

enoten blok

pri občinskih volitvah pod imenom „Zveza delovnega ljudstva“ na temelju skupnega minimalnega

komunalnega programa.

Jasno pa je, da zahteva enotni komunalni program predvsem enotne akcije širokih množic, ker le tak nastop mas more dati potrebno ozadje in nujno garancijo za izvedbo programa. „Zveza delovnega ljudstva“ mora v ta namen stati v neprekinjeni živi zvezi z najširšimi množicami ljubljanskega delovnega ljudstva, ker le če je množica poučena in zainteresirana za delo občinskega odbora, se more ta zavedati, da res izpolni svoj program v interesu prizadetih množic in se more v slučaju potrebe naslanjati na mogočen enoten nastop celokupnega delovnega ljudstva v obrambo občinske avtonomije in

sklepov občinskega odbora v smislu tega programa.

Na podlagi gorenjega programa in enotne fronte delovnega ljudstva se je sestavila enotna kandidatska lista, ki je izšla iz vrst zaupnikov delovnega ljudstva in ki se proglasi na manifestacijskem zborovanju v petek, dne 27. oktobra.

Enotna fronta pa nikakor ne odpravlja načelnih razlik med posameznimi skupinami; te ostanejo. Poleg skupnega komunalnega programa in enotnih akcij za njegovo izvedbo se pušča popolna avtonomnost in svoboda za načelno in taktično udeleževanje vsake skupine v političnem, sindikalnem, kulturnem, gospodarskem, versko-nravnem itd. oziru. Vendar te razlike niso nobena ovira, da se delovno ljudstvo ne bi znašlo v skupni bojni črti za skupne konkretne cilje, ki so v interesu celokupnega delovnega ljudstva.

Stoječ na stališču popolne samoodločbe vseh narodov, torej tudi samoodločbe in avtonomije slovenskega delavsko-kmečkega naroda, stoječ dalje na podlagi enotne fronte, enotnega komunalnega programa in skupnega nastopa gre ljubljansko delovno prebivalstvo v boj

za zmago „Zveze Delovnega Ljudstva“, da porazi zvezo kapitalistov

v mestni občini ljubljanski!

Živela enotna fronta delovnega ljudstva!

Zveza Delovnega Ljudstva.

Razpust ljubljanskega občinskega sveta v narodni skupščini.

Minister Kosta Timotijević je 5 mesecev študiral interpelacijo poslance Gostinčarja glede razpusta ljubljanskega občinskega sveta. In nazadnje je odgovoril tako kakor bi bil

prečital par odstavkov iz „Jutra“ ali pa „Slovenskega Naroda“. Pravil je, da je razpustu vzrok slabo gospodarstvo v občini in v Mestni hranilnici, ker je upravni odbor zvišal name-

LISTEK.

F. E.: Dalje.
Zgodovina socializma v Srbiji.

Poleg J. Prodanovića sta živahno nastopala v socialističnem gibanju te dobe (koncem preteklega stoletja) tudi kovaški mojster Miloš Obradović in mizar Andra Banković († 1911.), ki je po dolgih letih dela in preganjanja po vseh evropskih državah končno doživel cilj, za katerim so stremeli vsi od Marković sem, namreč ustanovitev socialistične stranke. Končno je omeniti kot agilna člana tedanjega socialističnega gibanja še znamenitega literarnega zgodovinarja in učenjaka Jovana Škerlića in Kosto Jovanovića, ki sta oba preživela svojo mladost sredi socialističnih vrst ter časnikarja Milorada Popovića, ki je urejeval zadnja leta svojega življenja (1901—1904) v Budimpešti tamojšnje socialistično glasilo „Narodna rječ“.

Tako veliki učitelj in prevoditelj Svetozar Marković vendarle ni ostal brez vseh naslednikov. Cela vrsta najboljših inteligentov, brez katerih je vsako globlje idejno gibanje vedno nemogoče, je razvijala dalje njegov nauk in cela vrsta neustrašenih borcev ga je razširjala dalje, dokler se ni po četrtoletnem delu in naporu toliko razširil in ukoreninil v vrstah srbskega delavstva, da so bili končno dani začetkom tekočega stoletja tudi materialni pogoji za ustanovitev posebne socialistične stranke, ki je nato prevzela zastopstvo interesov srbskega proletarijata in vodila njegove trde boje za gospodarsko, politično in socialno osvobodjenje do najnovejše dobe.

V.

Ustanovitev sindikalnih organizacij in srbske socialne demokratične stranke.

Leta 1903. je bil torej kralj Aleksander Obrenović umorjen in narodna skupščina je poklicala iz Švice na srbski prestol kralja Petra I. Karađordževića. Mož je bil izrazito demokratičnega mišljenja, izredno takten in svobodoumen vladar ter široko naobražen, kar je sicer pri vladarjih precej redko. Sam se je precej pečal z različnimi socialnimi nauki in celo prevedel na srbski jezik znamenito John Stuart Millovo delo, zato je tudi razumevno, da se je za njegove vlade dežela precej pomirila ter začela polagoma napredovati na vseh poljih. Sicer so divjale tudi v tej dobi (od leta 1903. do 1914.) neizprosni notranje politični boji med obema vodilnima srbskima strankama, to je med staroradikalci in samostralci ali mladoradikalci, ki so se že za Aleksandra odcepili od poprej enotne radikalne stranke, a ti boji niso več onemogočevali, kakor poprejšnji med narodom in absolutistično-reakcionarnimi dinastijami, vsakega napredka. Dežela se je vidno gospodarsko krepila in napredovala tudi v kulturnem oziru. Ta napredujoča notranja konsolidacija je krepila tudi njeno moč na zunaj, tako, da je začela lahko misliti na osvobodjevanje in zedinjenje ostalih soplemenjakov, zlasti onih v Turčiji. Sicer je to srbsko stremljenje zelo motila težka carinska vojna z Avstrijo in pa vedno večja politična nasprotstva, ki so jih povzročale srbske aspiracije na Bosno ter strah Avstrije pred naraščajočim stremljenjem vseh Jugoslovanov po osvobodjenju in zedinjenju, a vključ temu je napadla v zvezi z Bolgarijo in

Grško že leta 1912. Turčijo, jo premagala ter si priključila pretežni del Makedonije. Komaj je pa odložila orožje tu, je že zaplamtela svetovna vojna, iz katere se je potem rodila današnja Jugoslavija.

V tej dobi je začela Srbija vedno hitreje izgubljati svoj nekdanji patriarhalni značaj. Razvijalo se je kmetijstvo, trgovina obrt ter industrija in vedno očitneje se je začel pojavljati na eni strani kapitalizem, na drugi strani pa proletarijat in v zapadnem pomenu besede. Število mezdnih delavcev je naraščalo (leta 1908. jih je bilo že okroglo 100.000) in povsod so se pokazovali znaki najbrezobzirnejšega izrabljanja in zlorabljanja delovnih sil po mladem kapitalizmu. Otroško delo se je širilo z naravnost strašno naglico in že leta 1902. so ugotovili, da so delali n. pr. po nekaterih belgrajskih tiskarnah kot vajenci otroci od 8—10 leta in to po 40 vajencev na tri izučene delavce, v elektrotehniških delavnicah po 10 učencev na 3 delavce, ki so prejimali po 20 para na uro. Če so bile take razmere v najmodernejših poklicih, si moremo tudi predstavljati, kakšne so bile šele v bolj zakotnih rokodelstvih. Še slabše je bilo seveda po notranjosti države in v Požarevcu je prišlo n. pr. pri suknarjih na 1 izučenega delavca po 16 vajencev. Za delavni čas, napredek, zdravje in ravnanje z vajenci itd. se ni brigal seveda nihče in za kaj takega tedanja zakonodaja tudi še ni imela prav nobenega smisla. Še težji je bil položaj ženskih delavk. Pomočnice pri šiviljah so imele (okrog leta 1900.) 2—3 groše dnevne plače ob neomejenem delovnem času, po tovarnah in drugih delavnicah pa še manj.

(Dalje prihodnjik.)

ščencem plače. Druga ni vedel povedati.

Preglejmo nekoliko to opravičbo. Mestna občina je pod nadzorstvom vlade; enako Mestna hranilnica, kar se pa ne ujema z našimi načeli. Brez soglasja nadzorne oblasti se pravzaprav v občini ne more ne dobro ne slabo gospodariti. Značilno pa je, da je takrat, ko je upravni odbor Mestne hranilnice zvišal plače hranilničnim nameščencem in obenem tudi mestnim nameščencem bil **soglasni sklep** razveljavljen in se je neki list izrazil, da bi tako povišanje pač bilo v pohujšanje državnim uradnikom.

Zdi se nam, da tu tiči del razloga za razpust ljubljanskega občinskega sveta.

V razpravi se je oglasil k besedi tudi poslanec s. dr. Korun, ki je naglašal, **da ni bilo za razpust nikakršnega vzroka, ter da je pokrajinski namestnik razpustil ljubljanski občinski svet na ukaz iz Beograda.** Minister se v tem zmislu niti opravičeval ni. Pač pa se je oglasil poslanec profesor Reiser in je predlagal, ne da bi skušal opravičiti razpust, da se stavi interpelacija glede ljubljanskih volitev z dnevnega reda. Predlog poslanca Reiserja sicer ni prišel na glasovanje, ker so vladinovi v tem trenutku predložili kraljevo pismo o zaključitvi zasedanja. Nezaupnica vladi in tudi opravičba vlade glede razpusta ljubljanskega občinskega sveta so demokrati in radikalci na prav

čuden način spravili iz narodne skupščine.

Značilno je pri tem zlasti to, da je nastopil odločno proti interpelaciji državni profesor in poslanec J. Reiser, ki se vedno baha po časopisu, da se bo od samega dela za izboljšanje uradniških plač pretrgal. Da, da, v časopisu se baha, toda, kaj dela, kako da vedno podpira tisti režim, ki uradništvo vodi že eno leto za nos, to je drugo vprašanje, in konkretno pa dokazuje ta nastop njegov, da poslanec Reiser odobrava razpust občinskega sveta, ki ga vlada utemeljuje s tem, da sta mestna in hranilnična uprava hoteli zvišati nameščencem plače.

Tako kričeče dokaze za svojo mentaliteto je nudil še redkokdaj kak politik.

Razpusta ljubljanskega občinskega sveta v Beogradu niso opravičili, niti niso dopustili, da bi se o interpelaciji glasovalo v skupščini.

V popolno ilustracijo, kako neopravičen je bil zagovor ministra Timotijevića, ki ni vedel, kaj bi povedal, povejmo še to, **da so demokratski nameščencem sedaj pred volitvami izplačali to, kar je sklenil prejšnji občinski svet.** S tem so pravzaprav osmešili ministra, ki je navajal razloge za razpust, katerih sploh ni.

Odrpito je torej še vprašanje: zakaj je bil razpuščen in kdo je diktiral iz Beograda razpust ljubljanskega občinskega sveta?

Intervencija glede železničarjev in železniskega prometa.

Minuli teden sva podpisani in vodinski sodrug intervenirala pri ministru saobračaja glede izplačila penzij in draginskih doklad za železniške vpokoje in glede zastoja v tovornem prometu ter glede zopetnega sprejema odpuščenih železničarjev v službo.

Minister saobračaja je decidirano izjavil, da bo z ministrom za notranje stvari vse potrebno ukrenil glede izplačila pokojnin in draginskih doklad za vpokojene železničarje.

Glede odpuščenih železničarjev se bo predlagala komisija, ki bo vložene prošnje pregledala ter bodo sprejeti zopet vsi železničarji, katerim se ne dokaže sabotaža.

Glede tovornega prometa je izjavil minister, da se bodo po sprejemu novih lokomotiv zamenjale vse lahke lokomotive s težkimi v Zemu-

nu ter se na tak način znatno izboljša promet.

Ob tej priliki opozarjam vse železničarje, ki so vložili prošnje za zopetni sprejem v službo, da mi pošljeje na moj naslov **Josip Kopač, narodna skupščina, Beograd** datum, kdaj so vložili prošnje, če to ni mogoče natančno pa vsaj približno, kdaj je bila prošnja vložena, da se pri pregledovanju dotični akt lažje najde.

Ker je že zadnji čas, da se ta vprašanja rešijo, naj se železničarji tudi s svoje strani za stvari zavzamejo.

Finančni odbor je sprejel predlog socialističnega kluba, da se vsem onim železničarjem, ki imajo dvojno gospodinjstvo, izplačajo tudi dvojne dijete.

Stanovanjski pravilnik in hišni posestniki.

Hišni posestniki vodijo od prevrata sem najbrezobzirnejšo borbo proti omejitvam prostega razpolaganja s stanovanji in stanovanjskimi deli. Hišni posestniki gonijo ves čas, zastopajo ves čas stališče, da je njih lastninska pravica nedotakljiva in da je zaščita najemnikov nasilno okrnjenje elementarnih pravic hišnih lastnikov, posestnikov.

Njim je vseeno, četudi je princip celo v kapitalističnem gospodarstvu, da obreže javno pravo pravice posameznikov v interesu celotne družbe, predpostavljajoč vsaj deloma interes celote nad interesom posameznika in posameznikov. Pojem lastninske pravice tudi v kapitalističnem družabnem redu ne gre tako daleč, da bi smel lastnik početi s svojo lastnino, kar bi hotel, kar bi se njemu zdelo dobro, pravo in pravilno. Hišni lastnik, ki bi svojo hišo sežgal, pa spravi v nevarnost okolico, bo kaznovan, četudi je **svojo hišo** zažgal.

Čim bi hišni lastniki pravilno, kapitalističnemu družabnemu redu nekvarno umevali svoja prava, izvirajoča iz lastnine, bi seveda bil položaj čisto drugačen in bi izgledala buržoazna zakonodaja bistveno drugače. Zato se zdi posamezniku, dasi pripadniku buržoaznih strank, nasilje, če določi buržoazni minister, kako daleč sega lastninska pravica hišnega posestnika.

Hišni posestniki si žele nazaj predvojnih časov. Tistih časov, ko je bilo prepuščeno oddajanje in najemanje stanovanj in stanovanjskih

delov prostemu sporazumu med hišnim lastnikom in najemnikom. Zakaj pa je danes morala poseči vmes buržoazija sama, zakaj mora predpisavati buržoazija sama okvire, v katerih se naj ziblje oddajanje, najemanje stanovanj in stanovanjskih delov?

Buržoazija je — dasi kasno — vendar spoznala, da je bila predvojna stanovanjska politika buržoaznega razreda kvarna neposedujočim slojem, kvarna pa pred vsem gospodarskemu razmahu buržoaznega razreda.

Motil bi se oni, ki bi menil, da je vojna rodila stanovanjsko vprašanje. Motil bi se oni, ki bi mislil, da je vojna, ki je uničila toliko milijonov človeških življenj, povzročila stanovanjsko bedo. Današnji najbolj čuten stanovanjski bedi je krivo izkoriščanje najemnikov po hišnih lastnikih. Buržoazna zakonodaja je ščitila le hišnega posestnika in branila se je, brzdati to njegovo izkoriščanje.

Delavec, izkoriščen že po fabrikantu, je bil na milost in nemilost izročen pred vojno hišnemu spekulantu. Statistika izpričuje in dokazuje, da je romala do 25% delavčeve meze v žep hišnega lastnika. Hišni lastniki so si mogli in znali izvzeti kapitalistovemu dobičku okrnjenega delavčevega zaslužka dobro, zadostno rento, ki jim je nudila brezskrbno in udobno življenje.

Kaj pa je bila posledica tega prostega določanja in odmerjanja najemščine? Mezdni delavec, urad-

nik, za katerega že davno ne velja več, da je družinska hiša tradicionalni pogoj družinskega življenja, je stanovanje sicer najel, toda vsled visoke stanarine tako izrabil, da je bilo v škodo niemu, družini in v prav taki izmeri tudi družbi. Delavnica obrtnikova je bila obenem spalnica, jedilnica obrtnikove družine. Družine so se gnetle, stiskale v sobah, zato, da so oddajale že za družino samo pretesne prostore tujim ljudem. Za stanovanja v kletih, vlažna in temna, ki so bila razmeroma najcenejša, pa so se delavci, uradniki in obrtniki kar topli. Posledica tega pa je bila tuberkuloza, škrofuloza, ki je grasirala med delovnim slojem, upropaščala družine, ugonabljala družbo. In še nekaj so dosegli takrat hišni posestniki s tem svojim prekomernim obrestovanjem v hišo zazidanega kapitala. Vsled prehudega, v zaslužek, plačo preostro posegajočega navijanja stanarine, je postala spekulacija s stanovanji nemogoča. Spekulacija, namera po predobrem obrestovanju je ubila spekulacijo novih graditeljev hiš. Kajti, spominjamo se še, da so bila stanovanja prazna in da so hišni lastniki na vse načine iskali najemnikov. Toda to ni bilo zato, ker je bilo dovolj stanovanj, marveč zato, ker so bile tem stanovanjem določene za delavca, nameščenca nepremagljive cene. — Zato so bila mnoga zračna, solnčna stanovanja prazna, zadohla, vlažna pa polna in zasedena do zadnjih kotič-

kov. — Država pa je zdravila tuberkulozne, mesto, da bi čuvala zdrave.

Danes pa je položaj še slabši. Delavčeva meza — to smo povdarili že ponovno —, ki jo prejema danes, še davno ni enakovredna mezdi, ki jo je prejemal pred vojno. Sedaj pa naj na račun stanarine plačuje delavec predvojni ekvivalent! Plačuje zato, da bo ostala nedotaknjena renta hišnemu spekulantu. Buržoazna vlada štiti v prvi vrsti sebe, če štiti najemnike. — Dasi bi morala že pred vojno upoštevati utemeljene predloge razrednega proletarijata.

Ker pa je izločila buržoazna vlada možnost spekulacije, mora najti sredstva, da bodo ljudje stanovali v stanovanjih, ne pa hirali v luknjah. V luknjah pa hirajo ne samo delavci, marveč tudi uradniki, ki tvorijo podlago dobri upravi. S tem pa, da jim da vlada prednost pred javnimi nameščenci in prednost pred mezdni delavci, še davno ni storila svoje dolžnosti.

Sedanja stanovanjska kriza pa onemogoča vsak gospodarski razvoj, stanovanjska kriza je sokriva našim desolatnim razmeram. Železničar, ki se kuha poleti, prezeba po zimi v vagonu, ne more vršiti svoje službe!

Hišni posestniki bodo potom svojih organizacij in svojih predstavnikov poskusili zrušiti zaščito najemnikov. Razredni proletarijat pa bo i v bodoče zahteval v interesu družbe in človeštva — socializacijo!

Mariborska konferenca — oblastni zbor.

Omenili smo že zadnjič lepo uspelo mariborsko konferenco, ki se je pretvorila v oblastni zbor. Ob zaključku dopoldanske seje je bila sprejeta resolucija za ustanovitev oblastne organizacije. Popoldan pa se je vršil oblastni zbor, na katerem je bil sprejet pravilnik ter je nato poročal o položaju in nalogah proletarskega razreda v državi ter stavil naslednjo resolucijo sodr. Golouh:

„Navzoči delegati I. oblastnega zbora SPJ in KDZ mariborskega ugotavljajo:

a) da je v dobi notranje in zunanje reakcije, gospodarske eksploatacije in kapitalistične razredne nadvlade potrebno bolj in bolj jačiti stranko, številno in duševno. Voditi se mora oster boj proti kapitalističnem režimu zatiranja in izkoriščanja in proti vsem meščanskim strankam ter ostati v opoziciji proti vsem meščanskim vladam;

b) v stranki sami mora vladati medsebojno zaupanje in disciplina. Zlasti je pa potrebno delati vztrajno v smeri izobraževanja delavskih mas, vzgojevati in utrjevati njihovo razredno zavest ter gojiti dostojnost v vsem strankinem delu. Strankina glasila morajo služiti samo temu namenu.

c) oblastni odbor smatra, da je v svrhu radikalne sanacije duševnega in organizatoričnega dviganja socialističnega gibanja v celi Sloveniji potrebno, da se delo te konference končno javno dovrši na skupnem kongresu strankinih organizacij na ozemlju Slovenije. Obenem misli, da bi bilo potrebno, da tudi organizacije v ljubljanski oblasti vzpostavijo svojo oblastno organizacijo, da se bo mogel potem voliti skupni medsebojni odbor;

č) sedanje stanje bo mogoče opraviti, kakor hitro se sedanje pokrajinsko načelstvo, ki je s svojim početjem osmešilo strankino delo umakne iz svojih samolastno prisvojenih mest. Centralno strankino vodstvo mora stopiti iz rezerve. Voliti mora: ali enotnost stranke, poštenost v delu, v metodah in duševnost, ali razdiralno delo, neumnost in zlobnost;

d) oblastni zbor pozdravlja vse organizacije in sodruge v Sloveniji, ki ne odobravajo početja pokrajinskega načelstva in ki so ostale zveste socialističnim ciljem in tradicijam, uverjen, da bo mogoče v kratkem začeti zopet skupno delo.“

Dodatni predlog sodr. Komavlija k resoluciji:

„1. Stojčič neomajno na stališču popolne enotnosti razredno zavednega proletarijata, smatrajo dopis iz Maribora, objavljen v „Napreju“ dne 1. oktobra t. l., v katerem se nahaja izjava, da bo šla stranka, to se pravi pokrajinsko tajništvo v Ljubljani svojo pot na ta način, da bo v mariborski oblasti ustanovljajo namesto „uničenih“ nove organizacije, za provokacijo, oziroma za razbijanje obstoječih organizacij. Ravno tako smatrajo za provokacijo vsak poizkus parcelacije oz. razmejnitve delokroga oblastne organizacije mariborske na ta način, ki ne odvarja zemljepisni oz. politični razmejitvi in organizatoričnim zahtevam v Sloveniji.

2. Pozivljamo vse organizacije in sodruge v mariborski oblasti, da čuvajo enotnost organizacije ter da se postavijo odločno v bran vsakemu poizkusu razbijanja obstoječih ali ustanavljanju novih organizacij v mariborski oblasti po mandatarih, ki bi prihajali izven te oblasti.“

POLITIČNI PREGLED.

Vladna kriza? O bližnji vladni krizi krožijo najrazličnejše vesti. V narodni skupščini so popolnoma razcrane politične razmere in ugneznila se je v klubih menda silna desorganizacija. Spor med demokrati, radikalci, muslimani, zemljoradniki, povrh pa še boji med ambicioznimi osebami, ki mislijo, da se bo država podrila, če ne bodo več v vladi. Listi navajajo različne vzroke, zakaj vlada ne demisionira. Enkrat pišejo, da hoče ta vlada rešiti še vprašanje princa Jurija, drugi po kumanovski slavnosti bo vlada demisionirala, tretji rekonstrukcija vlade bo, ne pa

definitivna demisija. Vobče prevladuje mnenje, da ta narodna skupščina ne bo dočkala 28. junija 1923, do katerega dne ima izdelati vse v ustavi utemeljene zakone. Skoro gotovo je, da Pašič poda demisijo kmalu v novembru. V parlamentarnih krogih so pa mnenja, da utegne sicer Pašič odstopiti, da pa ne bo še zapustil politične arene. Skušal bo zopet sam ali pa njegov ožji prijatelj sestaviti vlado, eventualno tudi vladati. Če bi pa to le ne šlo, pa obdrže državno krmilo v rokah kljub temu radikalci, razženo narodno skupščino ter izvedejo nove volitve. Kriza vlade je

pravzaprav povsem odvisna od narodne skupščine; če bo ta parirala, ne bo krize, če pa ne bo pohlevna, ponižna in ubogljiva, bo pa Pašič rekel: „Ajdi kući!“

Novo predsedništvo narodne skupščine. Pribičević je priznal izvolitev Davidoviča za predsednika demokratske stranke, ni pa mogel ostati brez zadoščenja. Zato so mu pomagali tudi radikalci. Dr. Ribar ni postal zopet predsednik nar. skupščine, marveč je bil oni petek izvoljen Pribičevićev prijatelj dr. Lukinič, ki pa nima tistih sposobnosti, ki jih je imel dr. Ribar. Danes teden so izvolili ostale člane predsedstva in sta bila izvoljena za podpredsednika posl. Vujičić (rad.) in dr. Karameli-medović (musl. desnica). Za tajnike so bili izvoljeni: poslanec J. Rajar (SKS), posl. Janjič (rad.), Sreten Vukosavljevič (dem.) in Milan Miloradović ((zemljorad.).

Zemljoradniki so se že pobotali. Odstavili so svojega tajnika Komadiniča ter izvolili za tajnika Jova Obradoviča in s tem je „programatični“ spor končan. Namesto kongresa v Banjoluku skličejo le pokrajinske sestanke, pa pojde, dokler pojde.

Oklic ljubljanskih zajedničarjev. Danes teden so izdali zajedničarji oklic na ljubljanske volilce. Oklic govori o kulturnem žarišču, beli Ljubljani, zgledu poštenega in čistega dela. Dalje govori o veliki nevarnosti za državo in o avtonomiji. To so prijete besede za ušesa, za možgane pa nj v njih prav nikakršnega jedra. Kje je jamstvo, da bo Ljubljana bolje upravljana kakor je bila? Kaj je pa bilo doslej s socialno komunalno politiko? Občinski sveti, ki so predstavljali belo Ljubljano, so prej socialno politiko ves čas naravnost negirali. In vendar je v pametni socialni politiki edina garancija, da ostane oziroma postane Ljubljana res bela Ljubljana. Da bi pa zajedničarji, ki so krivi nastalih razmer, delali v bodoče drugače, tega jim pač nihče ne more verovati.

Desetletnica bitke pri Kumanovem. Leta 1912. je Srbija napadla Turčijo s Črnogoro, ker evropska diplomacija predolgo ni ničesar ukrenila glede Macedonskih Slovanov, ki so jih Turki silno zatirali. Pri Kumanovem je bila odločilna bitka, kjer je bila turška vojska 80.000 mož poražena in s tem zlomljen turški odpor. Dne 24. t. m. je bila desetletnica te bitke, ki so jo Srbi proslavljali s svečanostmi.

Enak občinski volilni red za Bosno in Hercegovino je sprejel odbor kakor ga imamo v Sloveniji. Prav malo se načrt razlikuje od našega zakona. To je invazija diktature.

Grof Burian znani avstroogrski zunanji minister, ki je še med vojno precej odločeval, je umrl 71 let star.

Italijanski fašisti so imeli kongres v Neaplju. Zahtevajo odstop vlade ter da sestavi novo vlado Giolitti, v kateri dobe fašisti več mest, zlasti tudi ministrstvo za zunanje stvari.

Srednje Evropo v šahu hoče imeti Zveza narodov, zato so podpisali pogodbo z Avstrijo glede financiranja in kontrole. Na tej pogodbi ima velik interes Italija, Čehoslovaška, Rumunija in Jugoslavija. Tako je povedal dr. Beneš v čehoslovaškem parlamentu.

43 protestnih shodov je sklicala dunajska socialna demokracija na en dan proti določbi genfske pogodbe, da dobi Avstrija s posojilom gospodarsko kontrolo entente. Enaki shodi so se vršili po vsej državi.

Madžarska v finančnih škripilih. Madžarski glavni upravitelj Horthy je baje izjavil, da Madžarska ne bo mogla plačati 300 milijonov šterlingov dolgov za vojno odškodnino. Ako Madžari, ki so naravnost bogata dežela, ne morejo izpolniti te obveze, kako naj jo izpolnjujejo druge države. Iz tega priznanja odseva nezmišl mirovne pogodbe. Madžari so bili vedno kavalirji; tudi v stari monarhiji so vedno živeli in bogateli od Cislajtancev.

Ebert ostane predsednik nemške republike. Določeno je bilo, da se vrše 3. decembra volitve predsednika nemške republike. Ebert je so-

cialni demokrat ter je bil izvoljen kot prvi predsednik. Državni zbor pa je sklenil, da se njegova doba podaljša, in sicer do 30. junija 1925. Za ta sklep so se izjavile vse stranke razen nemških nacionalcev.

V Nemčiji straši monarhizem. Reakcionarci so snovali proti nemškemu kancelarju dr. Wirthu zaroto. Hoteli so ga ustreliti. Zarota pa je bila razkrita in kancelar sam je z vso odločnostjo nastopil v državnem zboru proti zarotnikom, češ, da jim je republika napoti. Nemški kapitalisti so pa res naivni, da še vedno upajo na monarhijo in Vilčka.

Francija in orientsko vprašanje. V Franciji so menili, da se s padcem Lloyd Georgea izpremeni tudi politika Anglije. Bonar Law pa je izjavil, da se orientška konferenca ne bo vršila 15. novembra, marveč šele decembra. Tako je poročal v Parizu angleški poslanik lord Curzon. Francija simpatizira s Turki in če se konferenca ne bo vršila kmalu, se bodo Turki vznemirjali in zaupanje v Francijo se bo omajalo. Bonar Law pa meni, da naj volilci odločijo, ali so zadovoljni z dosedanjo politiko Anglije ali ne.

Izprememba vlade na Angleškem. Lloyd George, vojni ministrski predsednik angleški, je podal demisijo. Angleška vlada je bila sestavljena iz unijatskih liberalcev in konservativcev. Konservativci so pa postajali s politiko Georgejevo nezadovoljni in del konservativne stranke je pričel javno nastopati proti ministrskemu predsedniku in koaliciji sploh. Očitali so mu, da zaradi njegove politike izgublja Anglija ugled zlasti v kolonijah. Tudi orientsko vprašanje je pripomoglo k njegovega padcu. Na drugi strani pa opazajo konservativci, da zmagojujejo pri volitvah delavski kandidati. Konservativci hočejo ustanoviti enotno meščansko fronto, kar je jako verjetno, ker se opaža, da po vseh deželah drve meščani k reakcionarnim strankam. Lloyd George se je tudi sprl s Francijo ter je ni podpiral v njenih stremljenjih. Lloyd Georgejeva politika je šla glavno za tem, da ima Anglija sama kar največ morskih ožin. Novo vlado je sestavil Bonar Law, katerega podpira Chamberlein. Politika Lloyd Georgeja tudi nam ne more biti všeč. Da se niso uresničile niti pičice Wilsonovih točk o demokracizmu in svobodi, je v prvi vrsti kriv George Lloyd, ki je v glavnem ustvaril današnji položaj v Evropi. V Angliji nastopa z nastopom konservativne vlade povsem nova doba, doba razrednega boja med kapitalisti in delavstvom, ker ni nobene dvoma, da bo ta vlada ovirala razvoj delavskega gibanja. Pri bodočih volitvah decembra ima ta stranka največ upanja na zmago.

Nova angleška vlada. Predsednik Bonar Law, zakladni minister Baldwin, vojni minister Wilson, državni tajnik za zunanje zadeve Lord Curzon, kolonijalni minister lord Derby, trgovinski minister Maitland, prvi lord admiraltete Amery, minister za nožiranje zadeve Boshvon, minister za bogočastje Horne, minister za Škotsko Jounger, minister za Indijo Peel.

Kaj pomeni padec Lloyd Georgeja za angleško delavstvo? Lloyd George je bil največja ovira pri striktnem izpolnjevanju reparacijske pogodbe. Uvidel je, da so bremena za Nemčijo prevelika, zato je iskal nove formule za likvidacijo mirovne pogodbe. To pa Franciji ni bilo všeč. Bonar Law je sicer izjavil, da ne bo pred volitvami izpremenil angleške politike, kljub tej izjavi bo marka še padala (sedaj je vrednih 100 mark komaj 12 in pol švicarskih centimov) in če se politika dejanski izpremeni, tedaj bo padec še večji. Povsem naravno je, da bo trgovski svet kupoval produkte v Nemčiji, ker bodo znatno cenejši zaradi malovredne nemške valute, nasprotno pa bo v Angliji industrija zopet še v večjem obsegu ustavljala svoje obrate kakor doslej. Ako bo Anglija okrenila svojo politiko, tedaj bo angleški proletarijat vsled gospodarskega razvoja prisiljen, da začne bolj odločen razredni boj, kakor ga je vobče vodil doslej. Izprememba angleške politike pa

utegne neugodno vplivati tudi na našo valuto, ker se nam vedno dozdeva, da je porast dinarja umeten in utegne prinesiti katastrofalno razočaranje.

Lloyd George potuje in agitira. Nepričakovano je prišel padeč angleške vlade. George pa ni nič premišljeval, temveč je po demisiji takoj odšel na agitacijsko potovanje. Zlasti

DNEVNE VESTI.

Razširjajte „Zarjo“ med volilnim bojem. Volilni boj za ljubljansko občino bo vsekakor precej neobziren. V ta namen je potrebno, da se „Zarja“ razširi zlasti v Ljubljani, da bodo ljubljanski volilci pravilno informirani o volilnem boju. Volilci Ljubljane morajo dokazati, da protestirajo proti krivičnemu razpustu občinskega sveta ter da postane Ljubljana šele tedaj bela Ljubljana, če je popravljena krivica in če zmaga volilska skupina, ki ima resnično socialen občinski program.

Dr. Perič je dal svoje ime kot nosilec liste listi, ki je priznala komunalen program, ki ga mora vsak objektiven poznavalec razmer, zlasti pa socialist, podpisati iz dveh razlogov: prvič, ker se je z razpustom občinskega sveta storila velika krivica ljubljanskim volilcem, drugič pa je bodočnost Ljubljane in ljubljancov zavisna le od pametne socialne občinske politike. Iz programa, ki smo ga zadnjič objavili, je jasno razvidno, da se nihče ne prodaja drug drugemu. Program smo objavili, da ga volilci poznajo. To v odgovor „Jugoslaviji“ in drugim listom, ki bodo hoteli volilce begati s takimi frazami. Pri vsaki volitvi je glavno program in resnost kandidatov.

Nenaravna zveza. „Jugoslavija“ modruje v nedeljo o nenaravni zvezi, ker hoče s tem opravičevati narodne socialce. Mi ne bomo ničesar očitali narodnim socialcem, ker smo mnenja, da naj le sami opravijo svoj vestjo in programom, ki so ga podpisali. Konstatiramo, da je skupen nastop strank diktiral nasilje. Vse opozicionalne stranke so bile enodušne v tem, da parirajo udarec razpusta, ter da si v ta namen sestavijo komunalni program, ki se docela ujema z načeli udeleženih strank. Mi smo zadnjič objavili ta program, ki določa skupno platformo. Skupen nastop po tem programu je naraven, nenaraven je pa nastop z demokrati ali zajednico, ker ta skupina zastopa strogo meščanskokapitalistični program. Smešna je tudi trditev, da so si stranke za nosilca liste izposodile sodruga dr. Periča. Take budalosti more trditi le demagoštvo. Dr. Perič stoji na stališču, da zahteva čast in poštenje občinskih volilcev, da z vso odločnostjo protestirajo proti krivičnemu razpustu občinskega sveta. Kdor pa misli, da je junaštvo to, če podpira prejšnji režim in zapusti socialistični program ter se druži z ljudmi, ki imajo delovnemu ljudstvu nasproten program, ter so deloma sokrivi nasilja, pa pač nima pravice govoriti o nenaravni zvezi. Naravno je edino to, da se storjena krivica popravi!

Glava jih boli. Na zadnjem sestanku hišnih posestnikov je sprožila demokratska frakcija vprašanje, če bi ne kazalo predlagati, da se občinski volilni red izpremeni, volitve pa za negotov čas odlože. Jasno je eno: kovalci nasilnega občinskega volilnega reda so se v svojih računih in kalkulacijah zmotili, zato bi jim bil sedaj klic po izpremembi volilnega reda dobrodošel, da rešijo sebe blamaže in se odtegujejo še za nekaj časa obsodbi volilcev.

Da se ne pozabi. O dr. Ravniharju trosijo njegovi demokratski nasprotniki najgorostasnejše vesti. Po Ljubljani pripovedujejo, da dr. Ravnihar še nikdar v življenju ni nič delal, da je on posebljena ambicioznost za lastno osebo, mož, ki je frakar najgrše in najslabše sorte. — Mi vemo, da je dr. Ravnihar še danes starosta Jug. Sokolskega Saveza, tistega Saveza, o katerem čitamo dan na dan, da je to družba najdelavnejših za narodno edinstvo najvnetejših jugoslovanskih borcev. Kaj ima ta

armada res tako nevednega človeka na čelu? **K volilnem gibanju.** V pojasnilo je treba povedati na naslov „Napreja“ to-le: „Napreja“ je prvi zagovarjal skupen nastop vseh strank proti demokratom; pokrajinski tajnik Brnot je na shodu v Unionu razglašal, da je v Ljubljani tak blok potreben, Brnotova skupina je sklicala prvi sestanek za občinske volitve ter nanj povabila SLS, NSS in komuniste ter skušala napraviti protidemokratski blok. „Načelo“ o predvolitvah je postavila iz foparije, ker Brnot ni dobil vodilne vloge.

Bela Ljubljana, to je že prav stara fraza. Bela Ljubljana brez kruha, brez stanovanj, brez modernega potrebne razvoja je le beraška vas. Danes velja klic: Socialna Ljubljana; če bo socialna, bo bela tudi. Torej nikari ne paradirajte z belo Ljubljano, ki je danes samo še prazna beseda. Da, socialno Ljubljano hočemo!

Politiš Turk iz Kravje doline bo prevzel v bodočem občinskem svetu personalni in konjsko-priprezni referat. Seveda, misli tako on, ne pa ljubljanski volilci.

Oklic Jugoslovanske zajednice ljubljanskim občinarjem je podpisal tudi g. dr. Ivan Tavčar, bivši ljubljanski župan. Ker tega „Jutro“ še ni povedalo, zato povdarjamo mi in opozarjamo na to vse razdvojene ljubljanske pol- in cele demokrate. In še nekaj pripominjamo: „Jutro“ smeši sedaj tisti oglas, ga hoče diskreditirati, svoje ljudi pa rešiti zadrege.

Prorokovanje. Naš dinar se bo še zboljšal in še popravil. Trdimo pa zato, ker bo svet videl, da ima vladna koalicija in njeni ministri v svoji državi že tako lep red, tako urejene razmere, da gredo lahko brez skrbi na vse strani proslavljat razne spominske in zgodovinske dogodke. Zunanji svet sedaj lahko vidi, da tečejo kolesa pri nas vseeno naprej, četudi ne drže krmil v rokah naši ministri. — Ministrske miši — Plaušiči in drugi — pa bodo itak naprej plesale, četudi ni mačk doma!

Volilska za volitev v ljubljanski občinski svet. Volitev občinskega odbora mestne občine ljubljanske, in sicer 49 občinskih odbornikov in 49 namestnikov, bo v nedeljo, dne 3. decembra 1922. Glasovanje traja neprekidno od 8. ure zjutraj do 17. ure popoldne. Za volitev je določenih 14 volišč in sicer: I.: Šolski okraj do Kopitarjeve in Streliške ulice — v **Mestnem domu**; II.: Magistratni okraj od Kopitarjeve in Streliške ulice do Starega trga št. 20 — na **mestnem magistratu**; III.: Šentjakobski okraj razen Starega trga št. 1 do 20. — v **Šentjakobski šoli**; IV.: Krakovo in Trnovo — v **šoli na Cojzovem grabnu**; V.: Dvorski okraj, zapadni del, in sicer od trnovskega volišča vzhodno do črte: Dvorni trg, Vegova, Hilšerjeva in Simon Gregorčičeva ulica — v **državni srednji tehnični šoli**; VI.: Dvorski okraj, vzhodni del, in sicer od prej navedene črte do Prešernove ulice in Aleksandrove ceste — v **državni realki**; VII.: Kolizejski okraj z Dunajsko cesto, leva stran — v **I. državni gimnaziji v Tomanovi ulici**; VIII.: Kolodvorski okraj, zapadni del, od Dunajske ceste, desna stran, do Kolodvorske ulice leva stran — v **Justični palači** (sodna dvorana št. 79/I.); IX. Kolodvorski okraj, vzhodni del, od Kolodvorske ulice, leva stran do Vidovdanske ceste — v **ženskem učiteljskišču**; X.: Kolodvorski okraj, vzhodni del, od Vidovdanske ceste do Ahačjeve ceste, desna stran — v **I. mestni deški šoli na Ledini**; XI.: Vodmatski okraj z Martinovo cesto — v **mestni ubožnici v Japljevi ulici**; XII.: predkraji, in si-

cer: Ilovica, Črna vas, Hauptmanca, Ižanska cesta, Dolenjska cesta in Hradskega vas — na vojaškem strelišču ob Dolenjski cesti; XIII.: Spodnja Šiška, in sicer volilci od črke A do L — v šišenski deški ljudski šoli, desno; XIV.: Spodnja Šiška in sicer volilci od črke M do Z — v šišenski dekliški ljudski šoli, levo. Natančneje dodelitev posameznih ulic ter hiš na določena volišča se razglasi pravočasno še s posebnim razglasom. Kot glavno volišče določa se drugo volišče na mestnem magistratu. Volilni imeniki, ki jih je po končanem reklamačnem postopanju vrnilo prvostopno sodišče mestnemu magistratu, so popravljeni ter so od dne 21. oktobra 1922 naprej v mestnem popisovalnem uradu ob običajnih uradnih urah razpoloženi vsakomur na vpogled. Ti volilni imeniki so za predstoječo volitev pravomočni in zoper nje, kolikor gre za to volitev, ni dopustna več nobena pritožba. Občinske odbornike in namestnike je voliti po obveznih kandidatnih listah.

Kandidatne liste morajo politične, socialne in druge skupine volilcev predložiti najpozneje v 10 dneh po razpoložitvi pravnomočnih volilnih imenikov, torej v času od 21. oktobra ob 8. zjutraj do včeraj 31. oktobra ob 14. popoldne pokrajinski uravni za Slovenijo, oddelku za notranje zadeve v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 10, I. nadstropje, soba št. 48). Kandidatne liste morajo obsegati toliko imen, kolikor je voliti občinskih odbornikov in namestnikov. Kandidatne liste se morajo vpisati na uradno izdanem in z uradnim pečatom opremljenem obrazcu, ki ga proti odškodnini vsakdo dobi v običajnih uradnih urah pri podpisnem mestnem magistratu ali pri oddelku za notranje zadeve pokrajinske uprave v Ljubljani. Z izvirno kandidatno listo morajo predlagatelji predložiti še po dvakrat toliko prepisov liste, kolikor je v mestni občini volišč. Na prepisih kandidatnih list, za katere je tudi uporabiti uradne obrazce, imena predlagateljev ne smejo biti navedena. Na teh prepisih se morajo označiti samo imena predstavnika in namestnika liste. V kandidatno listo se smejo sprejeti kot kandidati vse osebe, ki morejo biti izvoljene. Kandidatne liste, ki bi se vložile še le po gori označenem roku, se ne bodo mogle vpoštovati. Dvoje ali več v isti občini vloženi kandidatnih list se lahko veže. Dotično izjavo strank morajo njih pooblaščenji zastopniki javiti oddelku za notranje zadeve pokrajinske uprave za Slovenijo vsaj 8 dni pred volitvijo, to je do 25. novembra 1922. V vsem ostalem se glede kandidatnih list opozarja na določila §§ 12 do 22 začetkoma navedenega zakona. Glasovanje se vrši s kroglicami. Glasuje se osebno. Le oni volilci, ki zaradi tehtne hibe ne bi mogli glasovati tako, kakor je načeloma predpisano, imajo pravico pred volilni odbor privedi pooblaščenca, da namesto njih odda kroglice. Invalidi brez desne roke morejo glasovati z levico. Nihče ne sme stopiti na volišče z orožjem ali z orodjem, porabnim za boj. Točenje alkoholnih pijač je na dan volitve in dan poprej, to je 2. in 3. decembra 1922 v vsej občini ljubljanski pod kaznijo strogo prepovedano.

Biser uradniške sužbene pragmatike, ki pride pred narodno skupščino dne 1. novembra (če bo le res; doslej še ni obveljal glede obravnave uradniške pragmatike noben rok), je tudi dična določba, da spadajo uradniki pod zakon v zaščito države. V odseku se pripravajo o tej določbi. Jako poučno bi bilo za uradništvo, če bi se o tej točki razpravljalo v na-

rodni skupščini ter poimensko glasovalo o njej. Odseki in pododbori so skrivalnice, kjer se marsikaj lahko reče z ozirom na „interes države“, pa to ostane za zidovi, v narodni skupščini je pa že treba govoriti jasno, ker je skupščina kolikor toliko pod javno kontrolo. Uradniki, če bi kovali svobodomiselnost in demokratično pragmatiko gospodje v odseku, bi jo lahko izgotovili v štiriindvajsetih urah! Ker pa omejujejo vašo svobodo, študirajo, kako bi omejevanje prikrili.

Ljubljanski akademiki so imeli te dni protestno zborovanje proti redukciji profesorskih mest na ljubljanski univerzi. Po sedanjih ukrepilih sedeč bo ostalo decembra meseca 15 rednih profesorjev in nekaj asistentov brez plač. — Ja, ja, pregovor: zimo do zima pogača, kamen do kamna palača — je v Jugoslaviji prišel čisto ob kredit!

Vladni komisar ljubljanski je imenoval, kakor poroča „Jutro“, do sedanjega prov. vodjo dohodarstvenega urada gosp. Ivana Zupana ravnateljem tega urada. Vladni komisar v zmislu občinskega reda nima te pravice, ker to ni nujna zadeva. Vsekakor bo moral novi občinski svet revidirati sklepe in ukrepe, ki so se v dobi komisarijata izvršili. Ali je to imenovanje tudi kdo diktiral iz političnih motivov?

Disciplina naprednega učiteljstva je občudovanja vredna. Dasi Tone Likozar ne nosi več med učiteljstvom prvega zvonca, figurina vendar kot mladinski kandidat na tretjem mestu. Zanima nas pa eno: si je li pridobil Likozar iznova zaupanje učiteljstva, ali se je Likozar na to mesto sam postavil. — Kolikor se še spominjamo — in zdi se nam, da se prav spominjamo — se je moral umakniti Likozar pri zadnjih volitvah barjanskemu nadučitelju Črnagoju.

Za glavnega ravnatelja Središnjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je bil izvoljen sodrug Vilim Bukšeg. Bukšeg je rasel z delavskim pokretom in pričakujemo, da bo razumel naloge socialnega zavarovanja v polnem obsegu.

Desetletnica bitke pri Kumanovu. Dne 24. t. m. je minulo deset let, ko je srbska vojska izvojevala odločno zmago zoper Turke v bitki pri Kumanovu. Čitatelje Zarje bo zanimalo vedeti, da je ob času balkanske vojne dobivala Zarja, ki je takrat izhajala kot dnevnik, svoja poročila o dogodkih na bojišču neposredno iz bojne fronte, kljub hermetičnemu zaprtju vseh mej napram Srbiji. Posebni kurirji so ob nevarnosti za svoje življenje prinašali vsak dan poročila pisana na prekmorskem papirju čez Savski most pri Belgradu v Zemun, od koder so prihajala po raznih ovinkih po pošti v Ljubljano, ne da bi avstrijska vlada prišla temu na sled. Med stalnimi poročevalci je bil tudi državni poslanec soodr. Tucović, ki je služil v srbski vojski kot oficir in je padel na bojišču. Udeležencem ljubljanske Tivolske konference 1. 1909 je ostal soodr. Tucović v neizbrisnem spominu; kajti vsa njegova prorokovanja na tej konferenci so se do pičice natanko izpolnila.

Umril je 13. t. m. v Ljubljani sodrug Karel Pečnik. Pokojnik je že več mesecev bolehal za tuberkulozo. Več let je delal zlasti v strokovnih organizacijah. Blag mu spomin!

Umril je Rado Legvart na kupčijskem potovanju v Švici. Legvart je bil solastnik večih industrijskih podjetij in deležnik veletrgovskih firm.

Zadnji delavski list je ostro napadel zastopnika okrožnega rudar-

skega urada v Celju g. Begerja(?) Ker Delavskega lista skoro nihče ne čita, opozarjamo na ta napad prizadete, predvsem pa okrožni rudarski urad v Celju. — Delavski list je le še pozabil povedati, da se je to zgodilo pod demokratsko-radikalno vlado.

Kdo je Lloyd George. George je bil rojen v Llanystymdwy v Wallisuleta 1863. Njegov oče je bil vaški učitelj. Ko mu je umrl oče, ga je vzel v oskrbo njegov stric. Šele 16 let star je vstopil v odvetniško pisarno in potem postal sollicitator. V parlament je bil izvoljen leta 1890. Vodil je boj proti Chamberlainu in ker je bil duhovit govornik, je rasel njegov vpliv. Njegova nadarjenost, spretnost, uvidevnost in zgovornost so njegove izredne lastnosti.

Beda v Rusiji bo bodočo zimo zopet silno huda. Pet do osem milijonov prebivalstva bo trpelo glad. Sovjetska vlada naproša Ameriko, da oskrbi vsaj tri milijone ljudi.

Socialni vestnik.

Trgovski nastavljeni v Ljubljani bijejo hud boj za kolektivno pogodbo. Mariborski trgovski nastavljeni-sodrug, organizirani v osrednjem društvu, so ta boj z zmago izvršili že pred tremi meseci. — Trgovske nastavljence v Ljubljani pa zastopa pomočniški zbor. Ker pa so ljubljanski delodajalci precej trdoglavi, zato bi bilo umestno, da posreduje v tem boju človek, ki uživa med ljubljanskim trgovskim svetom zaupanje in ima dovolj avtoritete, da dopove ljubljanskim trgovcem neupravičenost njihovega početja. Poklican bi bil v to v prvi vrsti šef oddelka za socialno politiko sam.

Gospodarstvo.

Dinarska vrednost je zadnje tedne silno narasla. Zaraditega so silno prizadeti trgovski krogi, ki imajo večje zaloge. Trgovina stoji. Ako ostane dinar na tej višini ali se polagoma še izboljša, bi utegnile nastati nekaj milejše druginjske razmere. Veliki dvig je pa sumljiv. Ako je za to zvišanje vrednosti realna podlaga, ostane vrednost na višini, če pa je borzna špekulacija, se bo zopet pojavil v kratkem padec. Radovedni smo.

Gradnja novih železniških delavnic. Te dni odpotuje iz Beograda posebna komisija prometnega ministrstva, da si ogleda kraje, ki bi bili prikladni za gradnjo železniških delavnic. Potemtakem bo najbrže preteklo še mnogo vode, predno bo res kaj postavljenega.

Jugoslavija kupuje drva v Rumuniji. V mesecu juliju je dobila naša država iz Rumunije 186 ton drv. Kaj pa, pri nas ni drv!

Prodaja monopolskega cigaretne papirja. Uprava državnih monopolov je odredila sledeče prodajne cene za monopolski cigaretne papir, ki ga izdelujejo v državni tovarni v Beogradu in v tovarnah „Golub“ v Zagrebu, „Mira“ v Osijeku in S. D. Alkalaj v Sarajevu: 1. „Žob“ (100 kom.) 2 D, 2. I. vrsta (70 lističev) 2 D, 3. II. vrsta (70) 0.75 D, 4. III. vrsta (70) 0.60 D, 5. II. vrsta (50) 0.50 D, 6. III. vrsta (50) 0.40 D. Monopolski papir se bode prodajal izključno v glavnih in malih prodajalnih tobaka. Prodajanje po drugih osebah se bo kaznovalo, kakor prodajanje zabranjenih monopolnih predmetov. Poleg monopolskega cigaretne papirja bodo izdelovale omenjene tri privatne tovarne lastne vrste „luskusnega“ cigaretne papirja in stročnic, ki se jih bo pustilo v promet po odobrenju monopolske uprave z monopolskim ovojkom.

Glasovi naših prijateljev.

Cirkus v Mestnem domu. V soboto je bilo v Mestnem domu predavanje o umetnosti ali nekaj podobnega. Debate se je udeležil tudi generalni tajnik pokrajinskega odbora, kjer je razkladal navzočim svojo filozofijo tako pametno, logično in temeljito, da je bil grand špas. Tako pripovedujejo udeleženci. — O tej prirreditvi ne poroča noben list, dasi bi bilo jako interesantno vedeti, v čem je obstala modrost. Ah, pa zdaj se ne izplača pisati o tem, ker bi si utegnili generalnega tajnika nahujskati na vrat. — Volitve bodo!

Duhovita misel. Brnotov »Naprej« priporoča predvolitve za ljubljanske občinske volitve. Misli namreč tako, da bi se napravile za ljubljanskih 13 tisoč volilcev najprej zasebne poizkusne volitve in po teh volitvah sestavila šele skupna kandidatna lista celega protidemokratskega bloka. Brnotov članek smatra te predvolitve za »načelno vprašanje«. In kakor je to načelo duhovit »knif«, mu vendar nihče ne veruje, in vsak advokat bi se sramoval s tako puhlimi »knifi« zagovarjati zločince. Mi kljub temu smatramo, da je misel duhovita. Predlagamo le, da naj članek izvede predvolitev sam, mi vsi se bomo odzvali pozivu, preskrbeli mu celo pet ali sedem lepo izdelanih volilnih škatelj, samo za »Stimmvieh« naj se pobriga sam. Tisti dan bomo zaprli vse cerkve, gostilne, kavarne, prodajalne, tovarne, tudi tramvaj in železnice ne bodo vozili — še pod Tivolji ne bo smel nihče. To bo fajn!

Imenitno. V »Napreju«, je napisal Janko Cvajnar v Medvodah, da „Zarje“ ne mara, ker „razdira“. Izjavljamo, da nam ne bo žal, za takega čitatelja, ki zna tako malo stvarno presojati vsebino „Zarje“ in „Napreja“. Čitatelji morajo namreč misliti s svojo glavo, če imajo zdrave možgane, pa bo kmalu drugače.

TISKOVNI SKLAD „ZARJE“.

Jos. Kopač, nar. poslanec	K 400
Iv. Tokan, nar. poslanec	400
Neimenovan	200
L. P.	380
Zarjan	60
C. J.	200
I. K.	300
Skupaj	K 1940

Sodrug! Spominjajte se tiskovnega sklada »Zarje« in volilnega sklada za občinske volitve v Ljubljani!

Izdajatelj in odgovorni urednik dr. L. Perič. Lastnik Konzorcij »Zarje«. — Tiska tiskarna J. Blasnik nasl. v Ljubljani.

Prodajam hišo

enonadstropno, zidano, na glavnem trgu v Laškem, pripravna za vsako trgovino ali obrt, 5 sob, 2 obrtna lokala, 1 hlev, 1 klet, 1 vrt, 1 gozd za sekanje bukovih drv. Cena 400.000 K. Pojasnila pri posestnici Mariji Vivod peka ija, Laško.

Gospodinje!

Ali zahtevate pri trgovcu

testenine

„Pekatete“?

So najboljši in najodličnejši izdelek te vrste; zato jih zahtevajte povsod.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog in črni premog.

Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG d. d. Ljubljana. Nunska ulica 1.